משנה · אחרונים · בועז · סדר נשים

בועז על משנה נדרים

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בועז על משנה נדרים

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בועז-על-משנה-נדרים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
פרק ג 4
פרק ד 4
פרק ה 7
פרק ו 9
פרק ז 10
פרק י 10
פרק יא 11

פרק ב

[וק"ל הרי בשבועת העדות נמי אסורא דאית ביה ממונא הוא, ואפ"ה ס"ל לר"מ מכלל לאו נשמע הן [כשבועות ל"ו א'], ומי גרע שבועת עדות מגיטין וקדושין דמחשבה אסורא דאית ביה ממונא ומש"ה לא אמרינן גבייהו מכלל לאו נשמע הן [כר"ן שם דף ש"ב א'] ואי"ל שאני הנהו דלהמדבר דהיינו בעל, אית ליה ע"י תנאו הפסד ממונא, משא"כ הכא, הרי לעדים ליכא דררא דממונא כלל, ומה"ט לא דמי נמי לנודר, או למדיר שלו על חבירו, דהתם או שהממון היא שלו אף שאינו מפסיד ע"י הנדר. או שמפסיד אף שאין הממון שלו, משא"כ בעדות שאין הממון שלו וגם אין לו הפסד ע"י דבורו, ליתא דהרי בעדות נמי מפסיד קרבן ע"י דבורו. ואף שלא הזכיר הקרבן בשבועתו, הרי בגט וקדושין נמי לא הזכיר הממון בדבורו, ואפ"ה מדמתגלגל ע"י דבורו, מחשב ממונא, א"כ בעדים נמי נימא הכי. ונ"ל דדוקא בהמעשה צריך דררא דממונא, אבל בתנאי אינו מועיל, להכי בגט וקידושין שאומר אם תעשה יהא גט, במלת יהא גט, שהוא המעשה, יש בו ממונא, משא"כ בעדות שאומר אם תעידני יברכך, הא יברכך הוא המעשה, ובו ליכא דררא דממונא אף דבהתנאי, אם תעידני יש בו דררא דממונא. לא מהני. ודו"ק]:

פרק ג

[והקשו תוספת שבועות (דכ"ו ב') אדקאמר התם גמר בלבו להוציא פת חטין והוציא פת סתם, אינו אסור רק בפת חטין, דאזלינן בתר דברים שבלב, ומ"ש מהכא דלא אמרינן דדברים שבלב הוה דברים רק באנס. ונדחקו רבותינו לחלק דהתם איירי בת"ח והכא בע"ה. ולפעד"נ ל"מ, דהתם התכוון רק אפת חטין משא"כ הכא בנודרין להורגין, הרי מתכוון שיבין האנס מדבריו שיאסרו עליו לעולם, להכי רק באונס שרי כה"ג. עונ"ל דהתם בדיעבד משא"כ הכא לכתחילה לא שרי רק במקום אונס]:

פרק ד

ואילה"ק, לעיל במשנה א' בשאל כלי, אמרינן במקום שמשכירין כי"ב אסור, ואמאי, נימא שישאיל ותפול הנאה להקדש. ואי"ל דרק בהשבת אבידה דאיכא מצוה אמרינן הכי, ליתא, דא"כ ק' למ"ד בש"ס [דל"ג ב'] דבנכסי בעל אבידה אסורים אמחזיר, אסור להחזיר, מדמהני ליה פרוטה דרב יוסף, ק' דליהדר ויתן הפרוטה להקדש, או דהול"ל באמת יתן הפרוטה להעני [וכן פירש רש"י באמת בד"ה פרוטה דר"י לא שכיח. דהיינו דלא שכיח שלא יתננה. נ"ל דבשלמא בשואל כלים כיון שאסור להנות מכליו. א"כ

כששואל ממנו, הרי נהנה מגוף הכלים של המודר, והמעות שנותן לצדקה. דבר אחר הוא. וכ"כ בפרוטה דרב יוסף כיון דמן הדין פטור מלתנה, משום שעושה מצוה שמחזיר האבידה, א"כ אותה פרוטה שאעפ"כ נותן להעני או להקדש, פרוטה אחרת היא, ופרוטה שהרוויח הרוויח, משא"כ הכא במקום שנוטלין שכר על השבת אבידה, ממ"נ, אי נכסי בעל אבידה אסורים אמחזיר, א"כ כשבעל האבידה אינו חפץ בהשכר ההוא ונותנו להקדש, לא נהנה המחזיר כלל, ואי בשנכסי מחזיר אסורים על בעל אבידה הרי המחזיר רשאי ליטול השכר מהבעל אבידה, רק דמיירי שאינו חפץ בו, א"כ יכול הבעל אבידה לזרקם לאיבוד או לתנה לצדקה, כדי שלא יהנה משל מחזיר מידי דהרי רק מדעם דנפשי' החזיר לו, וה"ה בשניהן מודרין זמ"ז, כשנותן הבעל אבידה השכר להקדש לא נהנה לא זה ולא זה, דהרי קיי"ל דפרוטה דר"י לא שכיח]:

ובש"ס מוכיח דכהני שלוחי דרחמנא נינהו מדתנן הכהנים שפגלו מזידין חייבים שוגגין פטורים ופיגולן פיגול, דכתיב לא יחשב לו, מכל מקום. ע"כ לשון הש"ס [נדרים דל"ו א']. וק"ל ממ"נ אי בפיגול אמרינן שלוחי דרחמנא נינהו, נגמור מנה דנימא בכל דוכתא שלוחי דרחמנא נינהו, ואי בפיגול שלוחי דידן נינהו ואפ"ה גלי קרא דפגולן פגול, על כל פנים נגמור דנימא בכל דוכתא דלא מצי אמר לשליח לתקוני שדרתיך ולא לעוותי. ואי"ל דלא אמרינן לגמר מנה רק היכא דמסתבר למימר כן גבי עלמא, ליתא, ממ"ש תוס' פסחים [דכ"ו א' ד"ה תרי] דהיכא דאיכא ב' מעוטי לא גמרינן מהדבר אפילו מלתא דמסתבר למגמר מנה, והיכא דליכא רק חד מיעוטא גמרינן מנה עכ"פ מלתא דמסתבר למגמר, ש"מ דעכ"פ היכא דליכא שום מיעוט, גמרינן אפילו מלתא דלא מסתבר למגמר. ואפילו נדחק לומר דשליחות הכהן שיקריבו קרבנותינו לא שייך ולא דמי לשליחות דעלמא, והרי הר"ן דנדרים [דף"ח א'] כ' דהיכא דלא שייכא אהדדי לא גמרינן מנה, ולהכי אע"ג דבכהנים לא מצי אמר לתקוני שדרתיך, אפ"ה בעלמא מצי אמר הכי לשליח, עכ"פ גם על רבינו הר"ן תמהני מפסחים [דע"ה א'], דקאמר בחד לישנא דגמרינן מנה, ובאידך לישנא קאמר שאני הכא דגלי קרא, וק' לר"נ ממ"נ אי שייכי אהדדי ק' לישנא בתרא, ואי לא שייכי ק' לישנא קמא. ועי' תוס' חולין [דק"א ב'] ד"ה תלמוד. ואת"ל ממונא מאיסורא לא ילפינן [כב"מ ד"כ ע"ב], ואפילו בשליחות של גיטין וקדושין, מחשב איסורא דאית ביה ממונא [כסוף פ"ד דשבועות], או נימא חולין מקדשים לא גמרינן [כשבועות דכ"ו ב'], או דווקא בשלוחי דידן לחודא אמרינן דמצי אמר לתקוני שדרתיך וול"ע, אבל הכא הא דמסיק הא דשלוחי דידן נינהו, היינו שלוחי דידן, ודרחמנא, ובכה"ג לא מצי אמר לתקוני שדרתיך וול"ע [ועי' תוס' קדושין דכ"ג ב' ד"ה דאמר], עכ"פ ק"ל במחי דקאמר

בגמרא, ואי שלוחי דידן נינהו אמאי פגולן פגול. וק"ל ומ"ש מזורק חלב לקדירת חבירו דנאסר. ואת"ל הרי תוס' הקשו [יבמות דפ"ג ב'] אמאי דאמרינן התם במסכך גפנו על תבואת חבירו א"א אוסר דבר שאינו שלו, והקשו מ"ש מזרק חלב ודם לקדירת חבירו. ותרצו דבזורק חלב קעביד מעשה, משא"כ כלאים במחשבה תליא, א"כ ה"נ כ"ש פגול, דמה כלאים, דעכ"פ גם המעשה גופיה נאסר לזרוע כלאים, אפ"ה חשבינן לה לתוס' כמחשבה, ומכ"ש פגול דהמעשה גופה, דהיינו א' מד' עבודות שמפגלין בה, מצוה היא. ורק המחשבה אסורה, מכ"ש דהו"ל כאיסור התלוי במחשבה דאע"ג דפגול צריך נמי דבור [כתוספ' ב"מ מ"ג ב'] ועי' רש"י קדושין [דמ"ב ב'] ד"ה לחייב שכתב דבמחשבה לחוד סגי, וכן משמע מתוס' חולין [דל"ט א'] ד"ה אלא זביחה. ובני הרב המשכיל מהור"ר משה מרדכי שליט"א הביא ראיה לתוס' ב"מ הנ"ל ממשנה פ"ב דזבחים מ"ד ע"ש], עכ"פ הרי דבור לא מחשב מעשה [ככתובות דל"ב א'], עכ"פ ק"ל מגיטין [דנ"ג א'] בעשה מלאכה במי חטאת של חבירו, דהיינו ששקל כנגדן משקולת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, וק' הרי מדחייב ש"מ דנפסלו המים, ואמאי והרי במלאכה במי חטאת אינו פוסל רק ע"י מחשבה דעבד דומיא דעובד דניחא ליה [פסחים כ"ו א' ותוס' שם], וכל שהזיק ע"י מחשבה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ואי"ל הרי בל"ז קשה אמאי דמסיק התם דנפסלו בהיסח הדעת, אמאי יהיה חייב בדיני שמים וכי מחוייב לשמור מי חטאת של חבירו, אע"כ דמיירי במסרן לו לשמרן, אם כן כיון דשומר הוא הו"ל כבעלים גופייהו לאסור גם במחשבה, דשומר כבעלים, דלא מצי נטען למימר ליה לאו בעל דברים דידי את [כב"ק דק"ח ב', ועי' סמ"ע ח"מ ססרצ"ד]. ליתא דעכ"פ מי עדיף שומר מכהן המקריב שהוא שלוחא דידן, ומה שומר, שלא הרשהו הבעלים אפילו להמעשה שעשה, דהיינו לשקל בה משקולת. אפ"ה מצי לפסלו במחשבתו, מכ"ש כהן ששלוחא דידן נינהו, שעשינוהו שליח לעשות המעשה של ד' העבודות, מכ"ש שיכול לפסלו במחשבתו, דהרי שלוחו של אדם כמותו [כקדושין מ"א ב']. אמנם נ"ל דאע"ג דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, היינו שהמעשה שעושה לא תועיל לאסור הדבר, ומה"ט המפגל קרבן במחשבתו. אמרינן דלא הועילה מחשבתו לפסול הקרבן, משא"כ במי חטאת שצריך לשמרן, וזה הסיח דעתו משמירתן, אף שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו עכ"פ הרי לא נעשה בהמים הראוי לעשות בהן, שהרי כשהסיח דעתו לא נשמרו, להכי שפיר נפסלו מעצמן, ולא ע"י זה האדם. אמנם ק"ל לר"ן הכא שכ' דלא מקשי הש"ס ממזיד, דאפילו נימא שלוחא דידן נינהו, אפ"ה כיון דשינה במזיד מהשליחות, תו אינו שלוחו, ושפיר אוסר, עכל"ה. וק"ל מ"ש מזורע כלאים שאינו אוסר כלעיל. ומה שהביא

ראיה מפ"ב דחולין [ד"מ ע"א] בשחט בהמת חבירו לע"ז דאדם אוסר שאינו שלו ע"י מעשה. ול"מ יש לחלק, דהתם בשחט לע"ז, אע"ג דהשחיטה גופה אין בה איסור, עכ"פ כל צורך השחיטה לע"ז היתה, ונעשה באיסור, משא"כ הכא במפגל, המעשה גופה מצוה היא ורק המחשבה באיסור היה, א"כ ממ"נ אי מחשבה הפיגול כמעשה אפילו בשוגג לתסר כחלב בקדירה. ואי לא מחשב מעשה, אפילו במזיד נמי לשתרי, כזורע כלאים בשל חבירו. וצ"ע]:

וא"ת היכי שרי לזונה יותר מהצריך לחיותה, והרי קודם שיעדיף כבר זנה כדי חיותה. י"ל דמיירי שכבר זנה אחר כדי חיותה, ואח"כ העדיף לה הוא יותר מהצריך לה. ונ"ל דאע"ג דבאשתו ובניו שרי לזונן אף בכדי חיותן, היינו משום דמצי למימר מצוה קעבידנא, אבל בבהמה שאינה שלו, אפילו משום צער בעלי חיים פטור מלפרנסם, דאף דצעבה"ח דאורייתא [כח"מ רב"ע ט'], היינו שלא יצערה הוא עצמו, ולא שכשתרעב בהמה שאינה שלו, ולא גרם לה הצער, יאכילה. אמנם ל"מ היה נ"ל דג' מדריגות יש, בנותן לה לאכל רק כדי חיותה לכ"ע שרי, דאע"ג דאינו מצוה כל כך כמזונות אשתו ובניו, עכ"פ קצת מצוה איכא, משום צעב"ח, ובנותן לה ביותר, דהיינו כדי לחזקה, לכ"ע אסור, דמתהני למלאכתו, כי פליגי בנותן לה יותר מדאי, שמתפטמת עי"ז, לר"א סתמא אינה עומדת לאכילה, ולחכמים מדאפשר כך הרי מתהני דוגמת המפקיד אצל חבירו מעות מותרין דהו"ל ש"ש, מדאפשר להנות מהן, האפשר הוא ההנאה [כב"מ פ"ג מי"א]:

פרק ה

[ואע"ג דעכ"פ קיי"ל בדאורייתא אין ברירה. תירץ הרמב"ן דהכא דמשתמש בכולה פעם זה ופעם זה, לא שייך הוברר. ור"ן תירץ, דאע"ג דאין לחלק בין ברירה בגוף לברירה בזמן, דהרי בעירובין [דל"ז ב'] אמרינן דבאמר הריני מערב לשבת שארצה אלך, דהו"ל נמי ברירה בזמן, ואפ"ה יש מ"ד דאין ברירה, וכ"כ אין לחלק בין ביירר מעיקרא או לא דהרי בחבית שקנו בשותפות [ביצה דל"ז ב'] דהו"ל נמי כביררו מעיקרא שיטול זה חלקו וזה חלקו, ואפ"ה יש מ"ד התם דאין ברירה, עכ"פ הכא דהו"ל תרווייהו טעמי, דהוא ברירה בזמן, וביירר מקודם, בכה"ג אמרינן יש ברירה זהו תוכן דברי הר"ן. וכן מוכח לענ"ד, דא"כ כשיש בו דין חלוקה וחלקוהו יהיה אסור להשתמש כל אחד בחלקו, דוגמת אחין שחלקו שמחזירין וכו' אע"כ דהכא שאני כהר"ן ועי' לקמן סי' ט"ז ודו"ק. אמנם נ"ל דאי"ל דמש"ה אמרינן הכא יש ברירה משום דטעמא דויתור אסור במודר הנאה, היינו רק מדרבנן [עי' ר"ן הכא], ובדרבנן, קיי"ל יש ברירה. ליתא דכבר כתבו

תוס' [עירובין דל"ז ב' ד"ה מאן] דאפילו בדרבנן כל שעיקרו דאורייתא כדאורייתא דמי, ונ"ל ראי' דהרי סוף טומאה לצאת נמי הו"ל מדרבנן [כרש"י ביצה ד"ט ב'] ואפ"ה אמרינן התם [דל"ח א'] דאין בו ברירה. אע"כ כתוס' [עירובין דל"ז א' ד"ה מאן] דכל שעיקרו דאורייתא כאו' דמי, והרי עיקר טומאה שסופה לצאת באותו פתח שיוציאה באמת, הלמ"מס היא [כרש"י שם דל"ז א' בביצה], ולפי' גם בפתחים האחרים ג"כ כדאורייתא דמי, וה"נ עיקר איסור נדר דאו'. וכן מוכח מר"ן הכא, שהקשה אהא דאמרינן [תמורה ד"ל ע"א] דניפוק חד לגבי כלבא ואינך נשתרי, והקשה הרי בדאורייתא אין ברירה. והוכרח לתרץ דלמ"ד יש ברירה אפילו בדאו' מקשי הכי, וכ"כ תוס' שם בתמורה. ומאי קושיא הרי התם נתבטל ברוב, ואינו רק איסור דרבנן, ובדרבנן יש ברירה. אע"כ דכיון דעיקר האיסור דאורייתא, אף שנתבטל ברוב הו"ל כדאורייתא. רק שיש לדחות, דכיון שלא היה האיסור מבורר מעיקרא מעולם, לא שייך גבי' בטול ברוב, וכמ"ש המרדכי סוף חולין, דכל דבר שבא לעולם בתערובות לא בטל ואפילו לקולא, וכיבמה שרקקה דם דלא בטל צחצוחי רוק בדם. וכשירה הרקיקה לחליצה [כיבמות דק"ה א']. ועמ"ש בזה בפירושי בפ"ג דחגיגה. ומה"ט נמי אין להביא ראי' מב' לוגין שאני עתיד להפריש, דלבטל ברובה, וכדומה, ותמוהין דברי התויו"ט שם בתמורה שכלל ב' קו' של תוס' שם בתמורה, הא' דמה מקשי הש"ס וליפק חד לגבי כלבא, הרי בדאורייתא אין ברירה. ותו בכל איסור שנתערב בהיתר. נפריש אחד ונימא הוברר האיסור. ותירץ בחדא מחתא. דכיון שלא נתברר האיסור מקודם, אמרינן ברירה, עכת"ד, משמע דבהא גם קו' קמא מתורץ. והן אמת דאין להקשות לזה מאחין שחלקו דאין ברירה [וכגיטין דכ"ה א'] אף דלא הוברר מעיקרא. די"ל דכיון דשניהן צריכין להחזיר, הרי כולה נאסרה מעיקרא, והו"ל כנברר האיסור תחילה, אבל צא ופרנס כל סוגיות של ברירה דבכולן לא נברר האיסור תחילה. וי"ל כיון שבכולן בתחילה תלה בספק, כשתי לוגין שאני עתיד להפריש, ולאיזה שארצה אגרש, וכדומה, הו"ל כהוברר, משא"כ בט' וכלב, לא נתברר מעיקרא כלל. ובאחין שחלקו אף שלא בירר מעיקרא, הו"ל כבירורו, מטעמא דאמרן לעיל, מדכולה אסורה, ויהיה זה כעין מ"ש תוס' בגיטין [דכ"ה א' ד"ה דברי] ע"ש. ולפי זה יהיה כוונת תי' התוס', דג' מדריגות יש, כשהיה האיסור מבורר ממש מעיקרא כחלב שנתערב בשומן, לכ"ע אין ברירה, וכשלא היה מבורר מעיקרא. רק שבררו בדיבורו מעיקרא, בכה"ג פליגי תנאי אי אמרינן יש או אין ברירה. וכשלא הוברר כלל מעיקרא אפילו בדיבור, לכ"ע יש ברירה. עכ"פ לשון התוס' שם לא משמע כן:

ואילה"ק מלעיל [פ"ד מ"ז] דמקלינן בחנווני אף דמוכיח סופו על תחילתו שכוונתו להערים. ואי"ל דהתם רק מדלא הקדים ליתן לחנווני שרי, דהרי [במ"ח התם] בהי' הולך בדרך הקדים ליתן לחבירו, ואפ"ה שרי. וכ"כ ברישא במשנתינו הקדים ליתן לחבירו, וחבירו מבין שכוונתו להערים ואפ"ה לא אמרינן מוכיח סופו על תחילתו. ואי"ל בהנך שאני, דלא אמר הנודר לחבירו מידי, רק שמעצמו מבין שלכך נתכוון שיתנו לזה. ליתא דהרי בסיפא התם בחנווני אמר להחנווני איני יודע מה אעשה, ואפ"ה שרי. ואי"ל דכל שלא אמר להדיא כי הכא יבא אבא ויאכל עמנו, לא מחשב דבור כלל, דא"כ למה צריך בחנווני ובאינך דשרו, דוקא באין לו מה יאכל, אי לא מחשב דבור כלל, בלא"ה שרו. ולפעד"נ דהכא שאני מחנווני ודכוותייהו, דהכא אין דרך שיכין אדם סעודת חתונה ויתנה לחבירו, כמ"ש הר"ן, ולפיכך כיון דאיכא הערמה דמוכחא טובא, דהוכיח סופו על תחלתו ותחלתו על סופו, אסור מדאורייתא משום בל יחל מדאינו יכול המקבל המתנה לשנות מדעת הנותן, ולפיכך אפילו היה בגוונא שאין לו מה יאכל, נמי היה אסור, אבל התם דהי' המתנה רק דבר מועט, דליכא הערמה דמוכח רק הערמה כל דהו, והוכיח רק סופו אתחילתו אבל לא תחילתו אסופו אסור רק מדרבנן ובמקום צערא ל"ג רבנן [ככתובות ד"ס ע"א]:

פרק ו

ובש"ס כאן אמרינן דלר' יאשי' באמת אסור בצלי, ומייתי ראי' מהך קרא, והקשה הגאון מו"ה עקיבא זצוק"ל למה לא מייתי קרא של תורה דכתיב בפרשת ראה בפסח ובשלת ואכלת. והניח בצ"ע. ולפעד"נ דהתם לא מפורש בקרא דובשלת קאי אפסח, י"ל דקאי אחגיגת י"ד שנאכלת עם הפסח, והפסח אחריו על השובע, דלא עדיף הך קרא מקרא דלעיל מנה דכתיב וזבחת פסח צאן ובקר ודרשי' צאן לפסח ובקר לחגיגה [כפסחים ד"ע] וה"נ הכא הרי וודאי קרא דמקמי הכא לא תוכל לזבוח הפסח. לאו דוקא פסח, אלא פסח וכל דדמי לי' [כמגילה ד"ט ב'] וא"כ י"ל דעלה קאמר קרא ובשלת ואכלת ופנית בבקר והלכת, דהאי בבקר וודאי יום ט"ז, דבי"ט אסור לילך, א"כ האי ואכלת היינו כל יום ט"ו, דהיינו חגיגת י"ד שנאכלת לב' ימים ולילה א' [כפסחים דע"א ב'], משא"כ ויבשלו הפסח מפורש דמיירי בפסח:

פרק ז

[וא"ת הרי כל זוז"ג רק לכתחילה אסור, והכא בגידולין איכא נמי קרקע דהיתר, ואת"ל דגידולין לא גרע משבח עצים בפת. דהו"ל כיש בו ממש בהאיסור, ולא מחשב זוז"ג [כי"ד קמ"ב ס"ד], והכי נמי כיון דבכל זוז"ג אין שם צורת האיסור, מה שאין כן בגדולין הרי צורת האיסור ניכר בגידולין וזהו כעין מ"ש תוס' כאן דדמי גדולין לביצת טריפה דספני מארעא, דלא מחשב זוז"ג: עכ"פ ק"ל גם לרבעתו"ס מי"ד [רצ"ד סי"ב] דבנטע פירות ערלה, הגדולין מותרין דהו"ל זוז"ג. נ"ל לפמ"ש לעיל בשם הר"ן דהכא בנדר הו"ל כהקדש. והרי בהקדש זוז"ג אסור [כפסחים כ"ז ב']. א"נ י"ל מדהו"ל נדר דשיל"מ דמצוה לאתשולי עליה, להכי החמירו בו גם בזוז"ג, משא"כ גדולי תרומה מותרים מדאורייתא [כרמב"ם תרומות פי"א הכ"א], אע"ג דמצי לאתשולי עלה לאו מצוה לאתשולי עלה, ואף על גב דגידולי טבל מותרים [כתרומות פ"ט מ"ד], והרי טבל נמי הו"ל דשיל"מ [כנדרים דנ"ח א' וספ"ג דחלה]. ואע"ג דבש"ס [ע"ז ע"ג ב'] קאמר דלהכי טבל במשהו משום דכהיתירו כך איסורו. הרי מתוס' שם ד"ה טבל מוכח דטעם דשיל"מ עיקר, וכ"כ בירושלמי ורק צריכין נמי להטעם דכהיתירו וכו' דלתסיר אף שאין הבעלים כאן, וא"כ מ"ש דבר שיש לו מתירין דטבל מדבר שיש לו מתירין דנדר. התם מדרוב הטבל שנזרע היתר היה לא החמירו בו בזוז"ג. א"נ לפעד"נ דבל"ו ק' מה מקשה הש"ס בשלהי פרקן, [ד"ס ע"א] מ"ש בתרומה דאמרינן גדולי גדוליו מותרין, ובטבל גדולי גדולין אסורין, ומאי קושיא דלמא טבל שאני דהו"ל דשיל"מ, אע"כ דדוקא טבל שנתערב בחולין הו"ל דשיל"מ, מדאפשר לסלק האיסור שמחמתו נאסר, בשיעשר עליה ממקום אחר, אבל בנתערב בגידולין, שנתערב טבל בטבל, רק דמשום טבל השני היה מותר אכילת עראי מדלא ראה עדיין פני הבית, ורק מדנתערב בו טבל הראשון שראה כבר פני הבית, נאסר הכל מלאכל עראי, והרי זה האיסור לא יסולק לעולם, מה אמרת, הרי בידו לסלק האיסור בשיעשר הכל, הרי לא משום מעשר טבל השני היה נאסר מלאכל עראי, ולא נחשב רק בהיה אפשר למצוא היתר לאכל ממנו עראי בעוד שלא יעשר. ודו"ק]:

פרק י

אמנם ק"ל מה מסתפק שמואל [יבמות דף צ"ב ב'] ביבמה לשוק אי תפס בה קדושין, הרי ממשנתינו מוכח דלא תפסי בה קדושין מא' בשוק, מדקאמר ר"י מה אתה משיב ביבם א', ומדלא מהדר לי' ר"ע אפילו ביבם א' יש לאחרים בה רשות. ודוחק לומר דשמואל מספקא לי' א' ר"י היה סבור דלא תפסי בה קדושין, ומהדר לי' ר"ע אין היבמה גמורה

וכו', ר"ל דתפסי בה קדושין מאחר, או דתרוויי' ס"ל דלא תפסי בה קדושין מאחר, ומה דקאמר ר"ע אין יבמה גמורה וכו' היינו שאין הבא עליה חייב סקילה, דעכ"פ אין הלשון משמע דפליגי ר"י ור"ע בהא. גם מדנקט ר"ע אין היבמה גמורה, ולא נקט כלעיל, רשות אחרים עליה, משמע טפי דמלתא אחריתא קאמר, שאין בה חיוב סקילה כשבעלה. ונ"ל די"ל דר"ע לטעמיה דס"ל [כתובות כ"ט ב'] אין קדושין תופסין בחייבי לאוין, א"כ כ"ש יבמה דכתיב בה נמי לא תהיה, לא עדיפא משאר חייבי לאוין [כיבמות דנ"ב ב'] להכי אצטריך להשיב דעכ"פ אין בה חיוב סקילה, אבל שמואל מספקא לי', למאי דקיי"ל [אה"ע י"ח, ומ"ד ס"ז] דקדושין תופסין בחייבי לאוין, אפשר דיבמה שאני דכ' גבה לא תהיה בה הוי'):

פרק יא

ואילה"ק כיון דמדינא מהימנא, איסור שבה להיכן הלך. ואי"ל כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושין דילה, והיתה פנוייה כשזינתה, דא"כ עכ"פ בשאמרה שנבעלה לפסול, היכי שרי לה במשנה אחרונה לכהן, הרי נאמנת מדינא ונתחללה מכהן. י"ל מדינא אין נאמנת, דהרי אין דבר שבערוה פחות משנים [כקידושין דס"ו א'], ותו דהרי יש כאן חזקת היתר לבעל [עי' י"ד קכ"ז ש"ך סקכ"ז], ורק מכח אומדנא האמינוה במשנה ראשונה כלעיל סי' ס', ולהכי במשנה אחרונה אמרו דמדיש גם אומדנא להיפך, שאמרה כן מדנתנה עיניה באחר, להכי אינה נאמנת מדינא [ר"ן]. עוד י"ל דביש חזקה גדולה כזאת שעיניה נתנה באחר, יש כח ביד חכמים לעקור דבר מהתורה אפילו בקום ועשה [תוס', ועמ"ש פ"ה סי' כ"ט] ואי"ל הא שויא אנפשא חתיכה דאיסורא. תירץ אאמ"ו רבינו הגזצוק"ל, דמדמשועבדת לבעל לא מצי שוויי' לנפשה וכו'. ונ"ל ראיה מיהודית דביתהו דר' חייא דא"ל קבל בי אבוהי קדושין כי זוטרא, ולא הימנה [כקידושין די"ב ב']. ואי"ל הרי הבעל נמי משועבד לאשתו, דמה"ט באמר הנאת תשמישך עלי לא חל [כפ"ב סי' ח'], ואפ"ה באמר אשתי זנתה. אמרינן שויא אנפשיה חד"א כתוס' כתובות ד"ט א'. ואה"ע קע"ח י']. נ"ל דאשה משועבדת לבעל טפי ממה שמשועבד בעל לה, ומה"ט ידה כידו [נדרים דפ"ח ב] ולא איפכא]: